

FoU-Oppgave

Emne: MGLU3511 – Samfunnskritikk, medborgerskap og forskningsmetode for samfunnsfag 5-10

Kandidat: Morten Schei 10019

Semester: Vårsemester, 3. studieår

Sammendrag

Denne oppgaven tar for seg en ørliten del av det større temaet partipressen, noe som tidligere var en realitet i norske aviser. Temaet har interessert flere forskere i Norge, og det flere årsaksforklaringer på hvorfor og når partipressen ble oppløst. I den sammenheng har jeg satt et søkelys på *Tønsbergs blad* i perioden avisen formelt skal ha gjort seg uavhengig fra partiet Høyre. Problemstillingen for oppgaven er derfor utformet slik: Kan *Tønsbergs blad* omtales som en *funksjonell* partiavis også etter dens formelle partiuavhengighet fra Høyre i 1992? For å komme fram til dette har jeg undersøkt avisens lederartikler og førstesider i en periode på 15 dager før stortingsvalget i 1993 og 1997.

Av teoretiske grunnlag, er forskning gjort av Overrein og Madsen hyppig brukt i oppgaven. Arbeid gjort av Bastiansen er òg ofte referert til, i tillegg til andre forskere som Høyer og Dahl, samt forfattere i Norsk presses historie og selvfølgelig *Tønsbergs blad*. Utover dette er det innhentet annen informasjon fra andre kilder for å nyansere og drøfte innholdet i oppgaven. Resultatet av undersøkelsen viser at avisen har hatt funksjonelle elementer i begge valgperiodene. Det er derfor konkludert med at avisen *kan* omtales som en funksjonell partiavis etter dens formelle partiuavhengighet i 1992, eller at avisen har hatt *funksjonelle etterslep*.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	3
2.0 Begreper, tidligere forskning og metode.....	4
2.1 Metode – undersøkelse av lederartikler og førstesider.....	4
3.0 Partipressen, Tønsbergs blad og stortingsvalgene 1993 og 1997.....	7
3.1 Tønsbergs blad	9
3.2 Stortingsvalgene 1993 og 1997	10
4.0 Resultat fra undersøkelsen av Tønsbergs blad	11
4.1 Partiannonser på førstesiden.....	14
4.2 Partiomtale på førstesiden	15
5.0 Funksjonell støtte? – Avsluttende drøfting og konklusjon.....	18
Litteraturliste:	21
Vedlegg:	23

Tønsbergs blad – Høyreavis med mening

1.0 Innledning

Partipressen har blitt et begrep man omtaler norsk presse i tiden fra 1880-årene og hundre år fram i tid (Bastiansen, 2015, s. 159). Partipressen har fra 1970-tallet blitt undersøkt av en rekke forskere og det har blitt skrevet et flerbindsverk, Norsk presses historie (1660-2010), der partipressen blir omtalt. I Mediehistorisk Tidsskrift Nr.1 fra 2020 kritiserer derimot Overrein og Madsen (2020) Norsk presses historie for å fremstille et misvisende bilde av partipressens nedleggelse, som fastslås til å skje utover 1980-tallet (s. 71). Overrein og Madsen (2016) setter på sin side sluttstrek i 1994 (s. 39), mens en annen forsker, Bastiansen (2009), mener at partipressen varte fram til rundt 1991 (s. 466). Om ikke alle disse årstallene er nok å forholde seg til, så har også Dahl (2014) påstått at avviklingen skjedde så tidlig som på 1970-tallet (s. 14), noe som er lenge før de resterende årstall som er nevnt. Her kan det klart tydes en viss uenighet og uklarhet om når man skal fastslå nedleggelsen av partipressen. Dette skaper en motivasjon til å skrive om temaet – ikke i den forstand at jeg skal melde meg på den interne debatten om partipressens fall – men i den forstand at jeg kan tilføye en liten stemme til det større bildet.

I den sammenheng ønsker jeg å sette et søkelys på *Tønsbergs blad* i tiden rundt avpartifiseringen. Overrein og Madsen (2020) viser til funn av høyrestøttende funksjoner i avisen så sent som i 1985 (s. 85). Dette ligger nært året 1992, da avisen ble listet som «K» (konservativ) i Aviskatalogen (1992), og dermed erklærte seg partipolitisk uavhengig fra Høyre (s. 227). I tillegg til motivasjonsgrunnlaget som er nevnt ovenfor, peker Bastiansen (2016) òg på at det burde forskes mer på partipolitikk i norsk presse fra 1980- og 1990-årene (s. 53). Med dette som grunnlag, ønsker jeg derfor å undersøke følgende problemstilling: Kan *Tønsbergs blad* omtales som en *funksjonell* partiavis også etter dens formelle partiuavhengighet fra Høyre i 1992? For å finne ut av dette, har avisen blitt undersøkt i en 15-dagers periode før stortingsvalget i 1993 og 1997. Et sentralt skille ved disse valgeneperiodene, fra avisen sitt ståsted, er at det var to ulike redaktører i periodene. Under 1993-valget satt Svein Døvle Larssen som sjefsredaktør (Garvik, 2020b), mens ved valget i 1997 var det Marit Haukom som styrte skuta (Garvik, 2020a). Dette vil jeg komme tilbake til, men først til oppgavens struktur. Innledningsvis vil det bli avklart noen sentrale begreper, valg av metode og begrunnelse for den. Videre vil det kort bli gjort rede for partipressens

framvekst, *Tønsbergs blad* og stortingsvalgene i 1993 og 1997. Deretter vil jeg vise til funnene fra undersøkelsen av *Tønsbergs blad*, noe som vil resultere i en avsluttende drøfting og konklusjon.

2.0 Begreper, tidligere forskning og metode

Partipresse som begrep bli definert på ulike måter av forskjellige forskere. Bastiansen (2009) har tatt utgangspunkt i å forstå *partipresse* slik at avisgrupper hadde som mål å fremme sin sak i opinionen, og at et sentralt kjennetegn var lojaliteten som ble uttrykt for sitt parti (s. 16). Svennevik Høyer (1995) beskriver *partipresse* som en virksomhet der en avis har en klar politisk hensikt, og at avisen organisasjonsmessig står nært partiet i form av formelle og personlige bånd (s. 327). Overrein og Madsen (2016) har en noe mer detaljert definisjon for å beskrive partipressen. Denne definisjonen skiller mellom det *funksjonelle* og *strukturelle*: «Partipressen var et system av aviser som funksjonelt viste støtte og strukturelt hadde bindinger til et parti/en partipresseorganisasjon, og der avisene inngikk i et system der disse bindingene kunne registreres.» (Overrein & Madsen, 2016, s. 13).

I en offentlig utredning fra året 2000 vises det til en avklaring av den *funksjonelle* og *strukturelle* definsjonen i tilknytning partipressen (NOU 2000:15, s. 113-114), tilnærmet begrepene Overrein og Madsen (2016) opererer med i sin definisjon av partipressesystemet (s. 13). En *strukturell* partiavis er eksempelvis «en avis som enten organisasjonsmessig eller finansielt står i et avhengighetsforhold til partiet uten å være en del av det» (NOU 2000:15, s. 113). En *funksjonell* partiavis er på sin side «en avis som kontinuerlig både på lederplass og gjennom nyheter til et bestemt politisk parti leverer eksplisitt, omfattende og fra partiets synspunkt, adekvat støtte.» Videre vises det til at en avis kan klassifiseres som en partiavis ut fra begge definisjonene, og de behøver ikke å stå i motsetning til hverandre (NOU 2000:15, s. 114). Fellesnevnerne for alle begrepsavklaringene som er nevnt er at avisene må vise en form for lojalitet og støtte til et parti.

2.1 Metode – undersøkelse av lederartikler og førstesider

Som nevnt innledningsvis, ønsker jeg å undersøke om *Tønsbergs blad* kan omtales som en *funksjonell* partiavis også etter dens formelle partiavhengighet fra Høyre i 1992. På bakgrunn av problemstillingens formulering, er det derfor i utforminga av metoden tatt utgangspunkt i den *funksjonelle* definisjonen for hva en partiavis er: «En avis som

kontinuerlig både på lederplass og gjennom nyheter til et bestemt politisk parti leverer eksplisitt, omfattende og fra partiets synspunkt, adekvat støtte.» (NOU 2000:15, s. 114). I den sammenheng vil det ikke settes et spesielt søkelys på en *strukturell* sammenheng mellom *Tønsbergs blad* og partiet Høyre. Det vil derimot senere komme fram noen strukturelle tilknytninger hos de aktuelle redaktørene av avisen som vil bli brukt i diskusjonen for å nyansere innholdet. Videre vil jeg vise hvordan jeg metodisk har tatt utgangspunkt i en *funksjonell* definisjon i undersøkelsen av *Tønsbergs blad* i valgperiodene 1993 og 1997.

Metoden er tilnærmet den samme som Overrein og Madsen (2020) bruker i sin analyse av høyrestøttende aviser, blant annet *Tønsbergs blad*, i *Mediehistorisk tidsskrift* (s. 73). Dette gjør det mulig for meg å observere utvikling og sammenligne mine funn med deres. Metoden er en type *innholdsanalyse* som teller forekomsten av bestemte elementer i teksten som resulterer i en statistisk analyse. Hensikten med analysen er å få fram essensen av teksten før man trekker slutninger utenfor det leste innholdet, for eksempel opphavspersonens verdier og ideer (Bratberg, 2018, s. 123). I lys av dette er «opphavspersonen» i mitt tilfelle *Tønsbergs blad*, og derfor har jeg telt forekomsten av elementer i avisens førstesider og lederartikler i løpet av en 15-dagers periode før stortingsvalget i 1993 og 1997. Lederartikkelen er velkjent innen journalistikk og den blir definert på ulike vis. Roksvold (1997) forklarer at lederartikkelen ofte er skrevet av redaktøren, og den gir uttrykk for medieorganets syn på en upersonlig måte og uten bruk av jeg-pronomen (s. 16). Haugild og Gauslaa (1997) påstår at det er meningen til avisen som kommer til uttrykk i lederartikkelen (s. 11), mens Orgeret (2018) hevder at den uttrykker redaksjonens ståsted i aktuelle spørsmål. Ut ifra dette gir lederen samlet sett uttrykk for sitt syn, og derfor vil en undersøkelse av de danne et godt grunnlag for å trekke slutninger til «opphavspersonens ideer». Jeg vil nå gjennomgå undersøkelsen av lederartiklene og begrunnelsen for dette, før jeg beveger meg videre til førstesidene.

Ved valget i 1993 er lederartiklene undersøkt fra 27. august til 13. september, mens de i 1997 er undersøkt fra 29. august til 15. september, og undersøkelsen slutter på valgdagene. I begge periodene hadde avisen seks utgivelser i uken, noe som resulterte i en analyse av 23 lederartikler i den første perioden og 25 i den siste valgperioden. Metoden til Overrein og Madsen (2020) verdikategoriserer det innholdsmessige i lederne på en skala fra 0-6, der det er ulike elementer i teksten som gir ulike verdiladninger. Verdiladning *null* vil tilsi at lederen ikke er av partipolitisk relevans, eller at den ikke tar et spesielt partipolitisk standpunkt.

Verdiladning *én* får de lederartiklene som indirekte gir støtte til Høyre ved at den kritiserer andre partier. Havner artikkelen på verdien *tre* gir den støtte til talsmenn fra Høyre eller dets politikk, mens ved verdikategori *seks* gir lederartikkelen en oppfordring om å stemme på Høyre eller dets regjeringsalternativ (Overrein & Madsen, 2020, s. 73). For kategori *seks* har jeg valgt å regne alle ledere som retter seg sterkt mot at Høyre må få økt makt og oppslutning som *stemmeoppfordring*, selv om det ikke direkte står «stem Høyre».

I alt er det dermed fire mulige verdier lederartiklene kan havne innenfor, og ut ifra det meningsbærende innholdet i lederen, vil de bli plassert i den høyeste verdikategorien lederartikkelen kan inngå i. Det varierte med hvor mange lederartikler det var i hver avisutgivelse, og jeg har valgt å regne hver enkelt leder i en avisutgivelse som selvstendige ledere. Den samlede verdien av alle lederartiklene i avisen for en valgperiode vil gi en vektning som divideres på antall ledere i valgperioden, noe som resulterer i en gjennomsnittsverdi (indeksverdi). I utregningen har jeg valgt å vise til indeksverdier som både inkluderer og ekskluderer lederne i verdikategori *null*. Om disse ikke tas med i utregningen, kan man risikere å ikke oppdage en mindre partipolitisk tendens i lederne. Tar man de med i beregningen kan de bidra til å dempe et positivt Høyre-innhold i begge periodene lederne er undersøkt. Derfor er det viktig å ha med begge indeksverdiene, slik at man i neste omgang kan diskutere hvilken partipolitisk retning *Tønsbergs blad* hadde på 1990-tallet.

I henhold til den *funksjonelle* definisjonen trekkes «lederplass» fram som et område der avisen må vise «kontinuerlig» støtte til et parti (NOU 2000:15, s. 114), og derfor er avisens lederartikler undersøkt i perioden før valgene. Denne undersøkelsen vil av flere grunner kunne danne et bilde av om det var en funksjonell tendens i avisen. For det første vil kontinuiteten, eller den «kontinuerlige» støtten til et parti, komme til uttrykk ved å undersøke innholdet i avisens lederartikler over en 15-dagers periode før begge valgene. Her vil kontinuiteten ikke bare kunne vise seg i løpet av valgperioden, men også gjennom å sammenligne valgene. For det andre vil nettopp det å sette et søkelys på avisens lederartikler få fram informasjon som dekker «lederplass» i definisjonen (NOU 2000:15, s. 114). Om lederartikkelen gir uttrykk for avisens mening (Haugild & Gauslaa, 1997, s. 11), vil det derfor være mulig å identifisere om avisen uttrykker «eksplisitt» og «omfattende» støtte (jf. funksjonell definisjon) til Høyre. Her tolkes «eksplisitt» som en positiv synliggjøring av partiet, og «omfattende» som at det er en tendens som går igjen i flere lederartikler.

I undersøkelsen av førstesiden er forekomsten av partiannonser telt opp og eventuelle partiomtaler er undersøkt i de samme tidsperiodene, i likhet med Overrein og Madsen (2020) sin metode (s. 74). I den førstnevnte er simpelthen antall partiannonser telt opp for å vise tilstedeværelsen til de ulike partiene på førstesiden. I den sistnevnte undersøkelsen, omtalen av partiene på førstesiden, er omtalen av utenriks- og innenrikspolitikk analysert. Her er avisens omtale av partiene, partienes saker, eller partienes talsmenn vurdert som *positiv*, *nøytral* eller *negativ*. De *nøytrale* omtalene som er registrert kan vurderes som positive fordi de vil være med å opplyse – og muligens fremme – partiets saker. Referater fra galluper og skolevalg er òg tatt med i vurderingen, og her er partiene registrert positivt, nøytralt eller negativt i forhold til omtale og vurdering i teksten på førstesiden. Redaksjonen fortolker selv disse målingene, og av den grunn vil referat fra galluper og skolevalg fortsatt bli vurdert på lik linje med andre partiomtaler.

Undersøkelsen av førstesiden er gjort på bakgrunn av at definisjonen trekker fram at avisen må «gjennom nyheter» vise «eksplisitt» støtte til et parti (NOU 2000:15, s. 114). Førstesidene til en avis vil være de første nyhetene man setter øyet på når avisen blir kjøpt og lest. Om avisen dermed trekker fram støtte til et parti, eller framhever partiet med annonsering på førstesiden, vil dette til en være en «eksplisitt», eller direkte, synliggjøring av partiet. Ved å analysere bare avisens førstesider og ledere, får man selvfølgelig ikke fram avisens helhet. Undersøkelsen av førstesiden, sammen med den mer detaljerte og systematiske undersøkelsen av lederartiklene, vil derimot skape et bilde av om *Tønsbergs blad* kan omtales som en *funksjonell* partiavis også etter dens formelle partiavhengighet i 1992 (Aviskatalogen, 1992, s. 227). Dette er på bakgrunn av at metoden som er brukt synliggjør store deler av hva den *funksjonelle* definisjonen klassifiserer som en partiavis (NOU 2000:15, s. 114), noe jeg har vist til i gjennomgangen av metoden. Metoden viser hva avisen ønsker å uttrykke gjennom det meningsbærende innholdet i lederartiklene og partienes tilstedeværelse på førstesiden. Omfanget av denne undersøkelsen vil dermed kunne si noe om *Tønsbergs blad* viser «adekvat støtte» (jf. funksjonell definisjon) til partiet Høyre, eller ei.

3.0 Partipressen, Tønsbergs blad og stortingsvalgene 1993 og 1997

Partipressen vokste fram i Norge mot slutten av 1800-tallet, og den utløsende årsaken til dette var kampen om parlamentarismen i Norge. På den ene siden i kampen hadde man det radikale og liberale partiet Venstre som kjempet for parlamentarismen, mens på den andre siden det

konservative partiet Høyre som kjempet imot. Avisene i samtiden begynte å ta stilling til de ulike meningene på Stortinget, og de knyttet seg etter hvert til et parti, som resulterte i venstrepressen og høyrepressen (Bastiansen, 2015, s. 160). Etter hvert fikk disse en ny utfordrer – Arbeiderpressen – der *Social-Demokraten/Arbeiderbladet* fungerte som den fremste avisen, og i 1920 kom bondepressen som en fjerde avispressen inn i bildet (Bastiansen, 2015, s. 161). De forskjellige avisgruppene opprettet egne presseforeninger, og innen 1948 hadde alle de ulike avispressene etablert egne pressekontor der de produserte partipolitisk stoff til sine representative aviser (Ottesen, referert i Bastiansen, 2015, s. 161).

Etter at krigen tok slutt i 1945, og partipressen ikke lenger var forbudt av okkupasjonsmakten, blomstret den opp igjen. Arbeiderpressen ekspanderte i årene etter krigen, og både Venstre, Høyre og Bondepartiet fulgte etter med sine partipresser (Bastiansen, 2014, s. 17). I samme tidsperiode forekommer «pressedøden». Denne medførte antallet av de små partiavisene begynte å gå ned. Dermed gikk staten inn i 1969 og innførte pressestøtten til avisene (Overrein & Madsen, 2016, s. 22). Utover 1970-tallet gikk venstrepressen i oppløsning, til dels på bakgrunn av konflikter om EF-folkeavstemningen. De resterende partipressene gjorde ikke det, men det utviklet seg misnøye og konflikter mellom presse og parti (Bastiansen, 2014, s. 18). Bastiansen (2010b) peker på at journalistikkutdanningen fra 1960 er en av flere årsaker til at pressen ble mer partiuavhengig, og perioden fra 1972, etter EF-striden, som krise for partipressen (s. 147). Overrein og Madsen (2016) mener på sin side at venstrepressen sin oppløsning var et unntak fra en «relativt stabil» partipresse (s. 16). For Høyres pressebyrå ble det dårligere tilstander etter oppløsningen av Venstrepressen, og det var ikke lenger sikkert at de støttet partiet Høyre (Bastiansen, 2010b, s. 146). I 1983 skiftet Høyres Pressebyrå navn til Norpress, og Høyre var ikke lenger deleier av foreningen (Høyer, 1995, s. 345). Etter 1990-tallet ser man de resterende partipressene gå i oppløsning (Overrein & Madsen, 2016, s. 21). Norsk Høyrepresse blir avvirket i 1991 (Bastiansen, 2009, s. 465), Senterpressen ble nedlagt i 1998 (Bastiansen, 2009, s. 409), mens A-pressen holdt hjulene gående helt fram til 2001 (Bastiansen, 2009, s. 411). Overrein (2005) viser til at aviser som ikke lenger innehar *strukturelle* bånd til et parti, fortsatt kan fungere som partiaviser. Dette kalles for *funksjonelle etterslep*, som han mener: «(...) best forstås med bakgrunn i enkeltpersoners (ofte redaktørers) personlige posisjon og politiske orientering.» (Overrein, 2005, s. 48).

3.1 Tønsbergs blad

Tønsbergs innbyggere kunne for første gang lese *Tønsbergs Blad* i 1870, etter at Hans Jørgen Magnus Hansen hadde kjøpt opp og tatt i bruk trykkeriet til den allerede eksisterende avisen *Telegraphen*. *Tønsbergs Blad* hadde fra start av et nært bånd med partiet Høyre, og den stod derfor som motstander av Venstre i kampen rundt parlamentarismen i Norge i 1880-årene. Det nære båndet til partiet Høyre fikk konsekvenser for hvem som skulle sitte som redaktør for avisen. Utover 1900-tallet gjorde derfor en rekke Høyre-personer seg synlig som redaktører, og avisen holdt fast ved sin konservative holdning. (Nordland & Feet, 2010, s. 357). *Tønsbergs Blad* hadde i den sammenheng bindinger til Høyrepressen (Bastiansen, 2010a, s. 55), som ble opprettet i 1892 (Ottosen, Rolland & Bastiansen, 2010, s. 84). Ifølge den politiske registreringen av aviser i *Aviskatalogen* etter 1970, skal *Tønsbergs Blad* ha vært registrert som høyreavis, men ble i 1992 registrert som «konservativ» (*Aviskatalogen*, 1992, s. 227).

Redaktørene i *Tønsbergs Blad* i årene jeg har undersøkt viste seg – som sine forgjengere – å tilhøre den borgerlige fløyen av politikken. Eide (2000) peker på at et redaktørsskifte kan påvirke avisen til en mindre partiavhengig journalistikk (s. 221), noe jeg vil komme tilbake til senere. Ved valget i 1993 var Svein Døvle Larssen (1928 - 2015) sittende redaktør i *Tønsbergs Blad*, og han hadde en rolle i lokalpolitikken til Høyre (Garvik, 2020b). Larssens etterfølger, Marit Haukom (1952 -), tok over som sjefsredaktør i 1995 og opererte som ansvarlig redaktør ved valget i 1997 (Garvik, 2020a). Av utdanning har Haukom fullført lederutdanning på BI i 1995, samt noe journalistikkutdanning (Haukom, u.å.). På Tønsberg Høyre sin hjemmeside har hun uttalt seg om at Høyre har vært partiet hennes hele livet, og på 1980-tallet var Haukom aktiv i partiets lokalpolitikk. Hun hevder derimot å ha meldt seg ut av Høyre i 1986 på bakgrunn av hennes sjefsredaktørstilling i *Gjengangeren* (Tønsberg Høyre, 2017). I nyere tid har Haukom tilsynelatende innehatt verv i Høyre helt siden 2016, og hun sitter den dag i dag som 1. nestleder hos Tønsberg Høyre (Høyre, u.å.). Linjen med de konservative borgerlige redaktørene fortsatte med andre ord fram mot årtusenskiftet.

Denne konservative holdningen har Overrein og Madsen (2020) vist til i en tidligere undersøkelse om høyrestøttende funksjoner avisen hadde på 80-tallet. Avisen hadde en konstant oppfordring om å stemme Høyre i sine lederartikler ved valget i 1981 og 1985, samt at lederartiklene ga støtte til partiet Høyre og kritiserte andre partier (Overrein & Madsen,

2020, s. 85). Indeksverdiene Overrein og Madsen (2020) kom fram til ved lederundersøkelsen var 2,2/3,1 i 1981 og 1,8/2,5 i 1985 (s. 76). I tillegg til støtten i lederartiklene hadde avisen i 1981 3 partiannonseringer på førstesidene for Høyre, mens den i 1985 nesten var tredoblet til 14 (Overrein & Madsen, 2020, s. 86). Når det gjelder partiomtale på førstesidene, hadde avisen en overvekt av 13 positive redaksjonelle Høyre-innslag i 1981 og 8 i 1985 (Overrein & Madsen, 2020, s. 78). Disse tallene vil bli sammenlignet senere med mine funn.

3.2 Stortingsvalgene 1993 og 1997

Lederartiklene er skrevet på 1990-tallet, og de vil være vanskelig å tolke uten den politiske konteksten i dette tiåret. I tiden før stortingsvalget i 1993 var det Arbeiderpartiet som satt i en mindretallsregjering med Gro Harlem Brundtland som statsminister. Ap tok over regjeringmakten etter en intern uenighet i Syses regjering om Norge skulle innlemmes i EF, eller ei (Regjeringen, u.å). Forut for stortingsvalget i 1993 hadde Norge gått inn i EØS-samarbeidet i 1992, og den sittende Arbeiderpartiregjeringen ønsket i tillegg å søke norsk medlemskap i EU (Regjeringen, 2013). EU-striden spilte derfor en sentral rolle for deltakelsen ved valget og ikke minst resultatet i 1993 (SSB, 1994, s. 14). På nei-siden stod Senterpartiet som en klar motstander, sammen med Kristelig folkeparti og Sosialistisk Venstreparti. De sistnevnte hadde ja-grupperinger innad i partiet. Av partiene som var for EU-medlemskapet stod Høyre som det tydeligste ja-partiet, mens Fremskrittspartiet og Ap var noe splittet (Tvedt, 2019). Ved valget i 1993 fikk Ap 36,9% oppslutning, etterfulgt av Høyre på 17% og Senterpartiet med 16,7% oppslutning (Heidar, 2013, s. 49).

EU-striden var ikke å komme utenom i 1990-tallets politikk. Ved folkeavstemning i 1994 om norske EU-medlemskap, stemte flertallet nei, og Ap-regjeringen fulgte folkets råd. Brundtland fortsatte som statsminister fram til 1996 da Thorbjørn Jagland tok over Ap-regjeringen (Regjeringen, 2013). Regjeringen Jagland satt fram til valget i 1997 da sentrumsregjeringen med KrF, Sp og Venstre tok over regjeringmakten (Heidar, 2013, s. 53). I en partilederspørning fra 1997 kom det fram at Høyre ønsket på denne tiden et regjeringssamarbeid med Venstre og KrF (NRK, 1997). KrF fikk ved dette valget 13,7 % av stemmene, Sp fikk 7,9% og Venstre havnet like over sperregrensen på 4,5%. Frp gjorde det svært bra og økte fra 6,3% i 1993 til 15,3% i 1997-valget. Ap og Høyre hadde noe nedgang

med henholdsvis 1,9% og 2,7% (SSB, 1998, s. 28).

4.0 Resultat fra undersøkelsen av Tønsbergs blad

Nedenfor står en oversikt over lederartiklene i *Tønsbergs blad* i periodene 1993 og 1997, samt hvordan de forskjellige lederartiklene har blitt verdikategorisert ut ifra det partipolitiske innholdet i lederne. I begge periodene var det forholdsvis like mange ledere, og det var nesten like mange dager med to lederartikler.

Avis:	Tønsbergs blad 1993	Tønsbergs blad 1997
Antall ledere/antall dager med to lederartikler	23/8	25/10
Under følger de fire ulike verdikategoriseringene av lederartiklene i avisene:	Under kommer forekomsten av de ulike lederkategoriseringene i avisen i valgperioden. Parentesen markerer den samlede verdien til lederne i kategorien.	Under kommer forekomsten av de ulike lederkategoriseringene i avisen i valgperioden. Parentesen markerer den samlede verdien til lederne i kategorien.
<i>Stem Høyre eller dets regjeringalternativ= x 6</i>	4 (24)	1 (6)
<i>Støtte til Høyres politikk eller dets talsmenn= x 3</i>	4 (12)	6 (18)
<i>Indirekte støtte Høyre ved å kritisere andre partier= x 1</i>	9 (9)	11 (11)
<i>Ledere med/uten partipolitisk relevans= x 0</i>	6 (0)	7 (0)
<i>Lederartikler med/uten nullvektledere</i>	23/17	25/18
<i>Vekting</i>	45	35
<i>Indeksverdi = Vekting: ledere med/uten nullvektledere</i>	1,9/2,6	1,4/1,9

Tabell 1. Undersøkelse av *Tønsbergs blads* lederartikler

Hovedtrekkene i periodene er et fall i antall ledere i den høyeste verdien (fra 4 til 1), men ellers en relativt lik tendens i begge periodene for de resterende verdikategoriene. Det er i alt 6 av 23 ledere og 7 av 25 ledere i periodene som ikke er av partipolitisk relevans, og disse er med på å trekke de samlede indeksverdiene ned. Indeksverdiene, der man inkluderer nullvektledere, ligger på 1,9 i 1993, mens den i 1997 går ned til 1,4. En typisk nullvektsleder er «Skolebøker til leie» fra 1993. Her fremmer avisen forslaget om at skoler burde leie ut skolebøker slik at det blir en billigere hverdag for folk flest (*Tønsbergs blad*, 31.08.1993, s. 4). En liknende nullvektsleder for 1997-perioden er eksempelvis en som tok for seg prinsesse Dianas død (*Tønsbergs blad*, 01.09.1997, s. 4). Alle lederne av denne typen tar ikke et spesielt

partipolitisk standpunkt og vurderes derfor til kategori *null*. Om man ser på tallene der denne lederkategorien er ekskludert, i alt 17 og 18 ledere, er indeksverdien 2,6 i 1993 og 1,9 i 1997. Tallene blir noe høyere, da de resterende lederne i kategori *én*, *tre* og *seks* innehar en verdi, og i ulik grad gir en indirekte eller direkte støtte til Høyre.

Ser man på neste kategori, ledere som *indirekte støtter Høyre ved å kritisere andre partier*, så er dette kategorien med flest ledere i begge perioder. I 1993 ligger antallet på 9, mens den i 1997 ligger noe høyere på 11. «Med ryggen til» fra 1993 kritiseres «andre politikere» for å ikke lytte da Fedrelandspartiet skulle gi uttrykk for sine synspunkter. Den sikter videre mot andre partier:

«(...) vi har f.eks. svært lite til overs for SV og RV som i mange år hyldet kommunistiske diktaturer(...). Men vi synes de skal få slippe til så vel i våre spalter som på talerstolene på lik fot med andre og uten trakassering.» (Tønsbergs blad, 04.09.1993, s. 4).

Dette er et nokså tydelig stikk til Sosialistisk Venstreparti og Rød Valgallianse, og dermed en indirekte støtte til det blå partiet. Det var ikke alltid en like skarp formulering i kritikken av andre partier, og det var tidvis mer utfordrende å tolke alle lederartiklene i kategoriene. Dette kan man for eksempel se i den korte lederartikkelen «Et tegn» fra 1997: «Distriktene har penger men mangler id'eer, sier Ap-statsråd Kjell Opseth. Feil, de har id'eer men mangler penger, svarer SV og Sp. Her burde alt ligge til rette for et fruktbart trepartisamarbeid etter valget!». (Tønsbergs blad, 08.09.1997, s. 4). Avisen formidler et humoristisk og sarkastisk innhold rettet mot Ap, SV og SP, og dermed kan dette ses på som en indirekte støtte til borgerlig side og Høyre.

Videre til verdikategori *tre*, *ledere som støtter Høyres politikk eller dets talsmenn*, er det 4 ledere i 1993 og en liten økning til 6 lederartikler i 1997. EF/EU-striden spilte en sentral rolle for deltakelsen ved valget i 1993 (SSB, 1994, s. 14), og engasjementet kom fram i noen av lederartiklene for perioden. Lederen «Lahnsteins illusjon» skaper en positiv holdning til et samarbeid med EF, og den kritiserer daværende SP-leder Lahnstein for å svartmale EF-debatten med svake nei-argumenter (Tønsbergs blad, 03.09.1993, s. 4). Høyre var på denne tiden et ja-parti i EF-saken (Tvedt, 2019), noe som gjør at denne lederen gir uttrykk for støtte til Høyres politikk og dermed kvalifiserer til verdien *tre*. Noen andre ledere i kategori *tre*, spesielt fra 1997, framstod av og til som analytisk nøytrale, men ved et nøyere helhetlig inntrykk falt de innenfor denne verdikategoriseringen. Lederen «Fra ille til verre» fra 1997 er et godt eksempel på dette. Her kommer det fram at Høyre gjør det dårlig på målinger, mens

Frp er på defensiven og det kan være: «(...)noen reserver å hale fra. Høyre kan her hente det som trengs for at også Ellen Gjerpe Hansen skal få fast plass på Stortinget». Dette kan tolkes som et forslag om at valgkampen til Høyre skal rettes mot Frp slik at fylkesordfører Hansen får plass på Stortinget. Mot slutten står det: «Høyres marsj fra *ille til verre*(...)» (Tønsbergs blad, 06.09.1997, s. 4), noe som gir et medlidende støttesignal til Høyre, da dette brukes som overskrift for lederen.

I den siste kategorien *seks, ledere med oppfordring om å stemme på Høyre eller dets regjeringalternativ*, er det i alt 4 lederartikler i 1993 og 1 lederartikkel i 1997. Denne verdien var enklest å kategorisere fordi det var en nokså eksplisitt holdning i alle lederne som faller inn under kategorien. Fem dager før valget i 1993 finner man 4 av de tungtveiende lederartiklene. Den ene hadde overskriften «Viktig i Vestfold» med denne avsluttende formuleringen: «Nå må hver eneste borgerlig gjerdesitter hoppe ned og bidra til en sterkest mulig opposisjon fremover! Møt frem og bruk din stemmerett!» (Tønsbergs blad, 13.09.1993, s. 4). Det var en forholdvis klar tale for hva som var viktig for Vestfold-befolkningen, og dette regnes som en oppfordring om å stemme Høyres regjeringalternativ.

Noen dager før lederartikkelen ovenfor, finner man lederen «Mer Høyre-politikk». Etter et kraftig artilleri av venstresiden og sentrum av politikken, avslutter den med: «Det er ikke *mindre* Høyre-politikk vi trenger for å få fart på Norge igjen, det er *mere* (...). En sosialistisk politikk fører til bankrott!!» (Tønsbergs blad, 08.09.1993, s. 4). Lederen gir et sterkt uttrykk for at sosialistisk politikk fører til konkurs, og sammen med overskriften og et avsluttende signal om «mere Høyre-politikk», kvalifiserer denne til verdien *seks*. Lederartikkelen dagen etter, «Nei til sosialismen», skryter av Høyre og trekker voldsomt ned på Ap, SV og Sp gjennom hele artikkelen. I siste avsnitt avslutter den med: «Det har lykket Høyre tidligere å slå denne [sosialistiske] bølge tilbake. Må det lykket denne gang også!» (Tønsbergs blad, 09.09.1993, s. 4). I lederen er det ikke formulert direkte «stem Høyre». Den viser likevel en skarp misnøye til venstresiden, og den retter seg veldig mot at Høyre skal få økt makt og oppslutning etter valget, noe som tilsier kategori *seks*. Disse eksemplene viser en kraftig økning med ledere av verdien *seks*, få dager før 1993-valget, noe som maler et ensfarga bilde av et kontinuerlig Høyre-støttende innhold i opptakten til valget.

Når det gjelder den ene lederartikkelen i samme verdikategori *seks* fra 1997, finner man den på valgdagen 15. september. Overskriften for lederen lyder «Det er tid for regjeringsskifte»

og den omhandler uttalelser fra Høyre og Venstre sine førstekandidater i Vestfold. Kandidatene har kommet med et budskap om at borgerlige må stemme Høyre eller Venstre. Videre fortsetter artikkelen: «Vi ønsker utspillet velkommen. Brunæs og Eggens oppfordring er en viktig understreking av at det faktisk spiller en rolle hva velgere som sympatiserer med de to partiene og som ønsker en ny regjering, gjør på valgdagen.» (Tønsbergs blad, 15.09.1997, s. 4). Formuleringene i denne lederen er noe mer saklig formulert enn «bankrott!!»-uttalelsen fra 1993-versjonen, men den er fortsatt en oppfordring om å stemme Høyre og borgerlig regjeringalternativ og faller derfor innenfor kategori *seks*. Mer saklige formuleringer og mindre direkte angrep er en tendens som går generelt igjen i lederne i 1997-perioden, i kontrast til 1993-perioden.

4.1 Partiannonser på førstesiden

Partiannonseringen i periodene 1993 og 1997 var ikke spesielt høy. I den førstnevnte perioden er det bare registrert én partiannonse for hele perioden, mens i den sistnevnte perioden er det registrert fire partiannonseringer. Dette kan man lese av nedenfor, i tabellen med partier.

Parti	Antall partiannonser 1993	Antall partiannonser 1997
Arbeiderpartiet (AP)		
Senterpartiet (SP)		
Høyre (H)	H 1 (100%)	H 3 (75%)
Sosialistisk Venstreparti (SV)		
Kristelig Folkeparti (KRF)		
Fremskrittspartiet (FRP)		
Venstre (V)		V 1 (25%)
Rød Valgallianse (RV)		
Antall partiannonser:	1	4

Tabell 2. partiannonser

Ved valget i 1993 var det bare Høyre som hadde en annonse på førstesiden i løpet av hele perioden som er undersøkt. Denne ble publisert lørdag før valgdagen 11. september. Selv om den står alene som partiannonsering i denne perioden gjør den fortsatt en tydelig entre på førstesiden. Størrelsesmessig er den ikke til å unngå da den tar opp nesten halvparten av plassen på nedre del av førstesiden. Den trekker ned Arbeiderpartiet og SV med at partiene hevder «du får det tryggere med dårlig råd» (Tønsbergs blad, 11.09.1993, s. 1). På bakgrunn av at denne annonsen kommer i avispubliseringen før valgdagen, så kan det virke som et ønske fra avisen om at leserne skal gi støtte til partiet Høyre på valgdagen.

I perioden for det siste valget i 1997 var det i alt tre Høyre-annonseringer i perioden og det

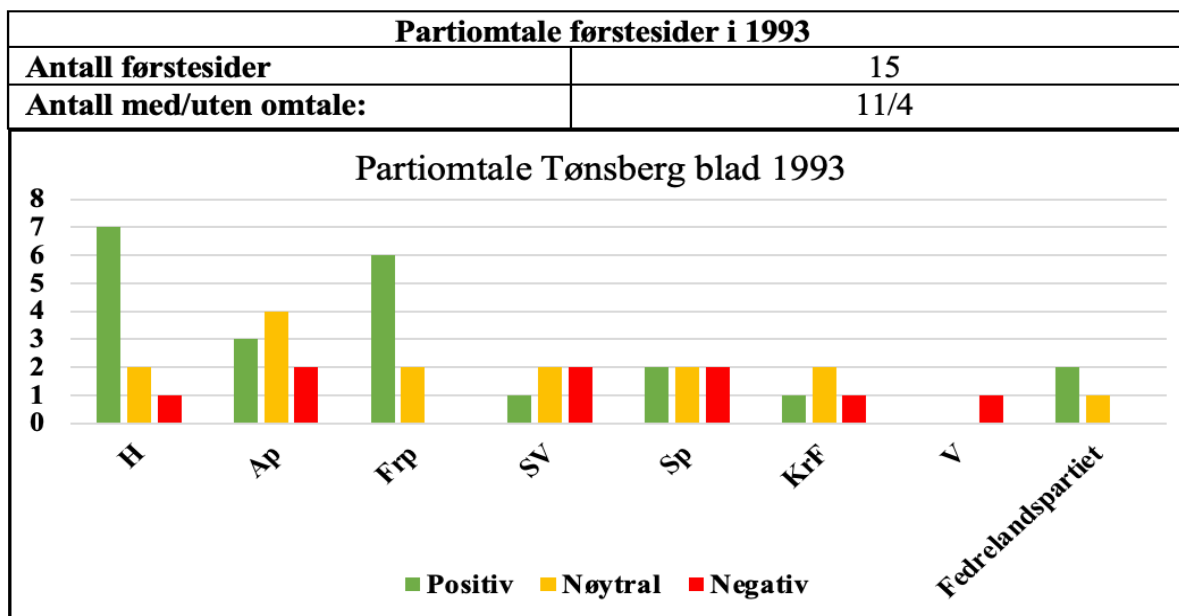
utgjør 75% av de registrerte annonsene, mens Venstre står for én som utgjør de siste 25%. To av Høyre-annonsene forekom 4. september 1997. Den ene inviterer til et åpent møte med Nøtterøy Høyre, mens den andre fremmer Høyre sitt ønske om en valgfrihetsreform slik at man kan velge sykehuset som passer best for pasienten (Tønsbergs blad, 04.09.1997, s. 1). Begge annonseringene er plassert side om side til høyre på førstesiden og tar ikke spesielt stor plass. Den siste Høyre-annonsen og den ene Venstre-annonsen finner man i avisen lørdag 13. september. I likhet med 1993-annonsen er disse publisert i nestsiste avispublisering før valgdagen 15. september. Begge gir oppfordring om å stemme på partiene og de er plassert på hver sin side av nedre halvdel på førstesiden (Tønsbergs blad, 13.09.1997, s. 1).

Det var ikke mange annonseringer på førstesiden i periodene, men det er overaskende at antallet gikk opp ved 1997-valget. Hvilke partier som har fått publisere sine annonser ved dette valget, er i denne sammenheng også interessant. Det er bare Høyre og Venstre som har det og, i lys av lederartikkelen i kategori *seks* som kom på valgdagen mandagen etterpå, så ga lederartikkelen uttrykk for et ønske om at disse partiene skulle få mange stemmer ved valget (Tønsbergs blad, 15.09.1997, s. 4). Det bemerkelsesverdig at lederen gir uttrykk for mer stemmer til Høyre og Venstre, og at det annonseres for disse partiene i forkant, når vi vet at Høyre ønsket på denne tiden å opprette et regjeringssamarbeid med blant annet Venstre (NRK, 1997). Om dette er en tilfeldighet eller ikke, er det rimelig å stille spørsmål ved.

4.2 Partiomtale på førstesiden

Det var 11 av 15 førstesider med omtale av ulike partier ved valget i 1993 (se tabellen nedenfor). Den positive omtalen ved 1993-perioden ligger Høyre øverst med 7, etterfulgt av Frp med 6 positive omtaler. Ap ligger på 3 positive omtaler, mens de resterende partier som er omtalt ikke har bemerkelsesverdig mange positive vinklinger. Vurderer man de nøytrale sammen med de *positive*, får Høyre 9 positive, Frp 8 positive og Ap 7 positive, mens de resterende partier kommer ikke høyere enn 4. Tallene blir ikke like skjevt fordelt, men det er fortsatt en betydelig mye mer positiv omtale til den borgerlige siden sammenlagt. Det skal nevnes at referater fra galluper og skolevalg er tatt med som vurderende omtale, og partiene er registrert positivt, nøytralt eller negativt i forhold til beskrivelse og vurdering i teksten. Som nevnt tidligere, er det fortsatt avisen som velger vinkling og tolker disse resultatene selv, og

de er derfor vurdert på lik linje med alle andre partipolitiske omtaler.



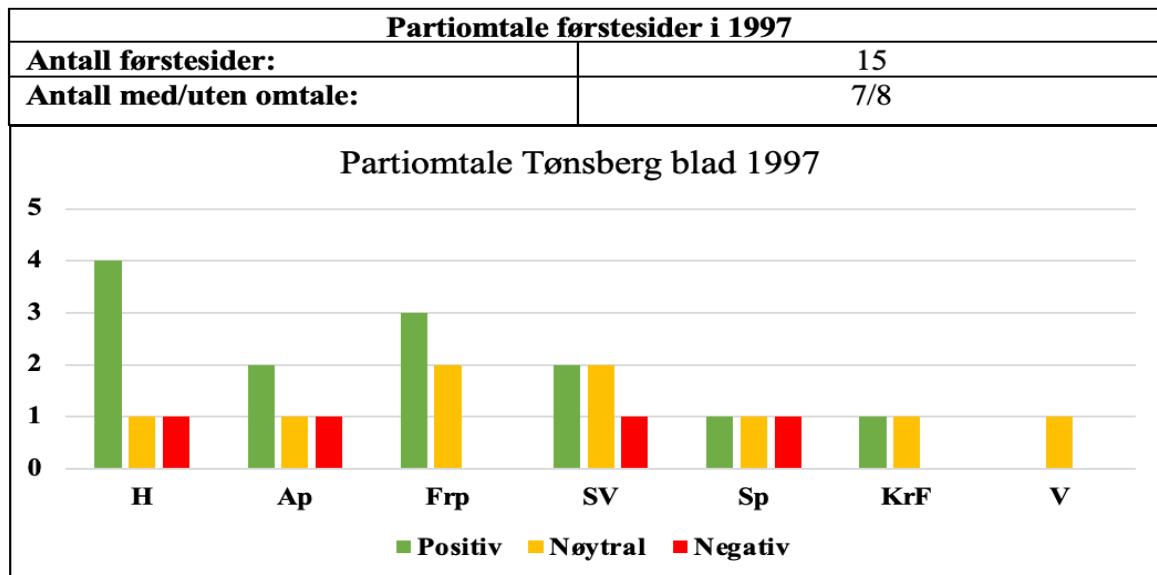
Tabell 3. Partiomtale 1993

Et eksempel på en slik meningsmåling-omtale er denne fra 1993 med overskriften «Tungt for SV og Sp»:

«Det blåser valgvind fra alle kanter i Vestfold. Stortingsvalget kan bli langt mer spennende enn mange har forventet. MMIs måling i sommer for Tønsbergs Blad konkluderer med fordelingen tre H, to Ap og ett mandat hver til Frp og SV. Men underlagsmaterialet for den ferskeste del av målingen viser at velgerne er på glid.» (Tønsbergs blad, 28.08.1993, s. 1).

På bakgrunn av sakens overskrift og innhold vurderes SV og Sp i dette tilfelle som negativ, mens Høyre, Ap og Frp havner i et varmt lys og er derfor vurdert som positiv omtale. Det var noen flere slike tilfeller som angikk meningsmålinger og skolevalg, og ikke direkte politiske saker. Nyhetssaken med overskriften «Skattesmell for boligeiere» er derimot et eksempel på en omtale av en politisk sak. Der legges det fram at daværende Høyre-partileder, Kaci K. Five, hevdet at den sittende Ap-regjeringen planla en skattesmell for boligeiere, og at Brundtland ventet med å legge fram planen til etter valget (Tønsbergs blad, 30.08.1993, s. 1). Her vinkles politikken i positiv retning for Høyre og negativ for Ap. Omtalen er derfor vurdert negativ for Ap og positiv for Høyre som innholdet i eksemplet. Høyre og Frp ble oftest vinklet positivt i slike saker som avisen la fram. Ingen av de positive beskrivelsene til Høyre er publisert på samme dag, noe som skaper en viss kontinuitet som er et kriterium i den funksjonelle definisjonen. Samlet sett viser tabellen at omtalen av de ulike partier på førstesidene i 1993 er oftest vinklet positiv for de borgerlige partiene Høyre og Frp, og dermed vises det en støtte til Høyre og borgerlig side.

Ved valget i 1997 var det 7 av 15 førstesider med omtale av partipolitisk innhold. Det er under halvparten av antall førstesider i denne perioden, og betraktelig færre enn ved den første perioden. Hovedtrekkene er veldig like som ved 1993-perioden, men SV har noe høyere tall og Sp lavere. Høyre troner fortsatt øverst med 4 positive, etterfulgt av Frp på 3 og Ap på 2. Likens her, om man ser de nøytrale som *positive*, får Høyre 5, Ap 3, Frp 5, og SV med 4 positive omtaler.



Tabell 5. Partiomtale 1997

Av de ulike omtalene som ikke handler om galluper og skolevalg, er det oftest Frp og Høyre som er satt i et positivt lys. Et eksempel på dette er en sak om valgtalen til Carl I. Hagen 1. september. «Kong Carl fylte torvet» lyder overskriften og den skryter av at Frp har klart å samle mange lyttere til valgtalen. Videre trekker den ned forsvarsministeren for å bare ha klart å samle en «drøy håndfull tilhengere» i motsetning til Frp som har klart «mer enn 1000» (Tønsbergs blad, 01.09.1997, s. 1). Forsvarsministeren var en sittende minister i Ap-regjeringen (Regjeringen, 2013), og denne omtalen kan derfor tolkes som positiv for Frp og negativ for Ap. Et annet eksempel på dette er trafikkproblemene i Nøtterøy/Tønsberg som beskrives 10. september 1997. Disse problemene blir stortingskandidat Hansens «fremste kampsak» om hun kommer på «tinget.» (Tønsbergs blad, 10.09.1997, s. 1). Dette kan tolkes som en positiv omtale av partiet fordi politikken og kampsaken til stortingskandidaten blir fremmet. Det er en koherens mellom tabellen for 1997 og 1993, og det er at omtalen av de ulike partier på førstesidene i begge perioder oftest er vinklet positiv for de borgerlige partiene Høyre og Frp. De andre partier er også omtalt, men ikke like positivt som sine borgerlige motstandere.

5.0 Funksjonell støtte? – Avsluttende drøfting og konklusjon

Om man i første omgang ser på tallene for lederartiklene, kan man sammenligne disse med indeksverdiene som kom fram i undersøkelsen av avisen i to valgperioder på 1980-tallet. Den viser 2,2/3,1 i 1981 og 1,8/2,5 i 1985 for avisen (Overrein & Madsen, 2020, s. 76).

Sammenlignet med indeksverdiene for denne undersøkelsen, 1,9/2,6 og 1,4/1,9, er det noe nedgang fra 1981/1985. Selv om statikken taler for en liten nedgang, så tilsier indeksverdien likevel at lederne ofte kritiserer andre partier og priser Høyre/borgerlig side. Tolker man hensikten med en innholdsanalyse ordrett, som er å komme fram til opphavspersonens verdier og ideer (Bratberg, 2018, s. 123), så var *Tønsbergs blads* verdier og ideer – i noe grad – å fremme Høyre sin politikk i lederartiklene. Ser man resultatet i lys av at lederen uttrykker avisens mening (Haugild & Gauslaa, 1997, s. 11), så peker resultatet på at meningen til *Tønsbergs blad* er å fremme et Høyre-støttende innhold i lederne. Spesielt er dette Høyre-støttende innholdet tydelig ved 1993-valget fordi det er en kontinuitet og opptrapping av stemmeoppfordringer i favør Høyre og borgerlig side rett i forkant av valget. Kontinuiteten kommer også til uttrykk ved å se valgene opp mot hverandre der begge indeksverdier ligger godt over 1. På bakgrunn av dette, må tendensen av kontinuitet og støtte ses på som en «omfattende» støtte fra «partiets synspunkt». Dette er like elementer som beskrives i *funksjonell* definisjon av en partiavis (NOU 2000:15, s. 114).

Et vesentlig skille ved disse to valgperiodene er at det var to ulike redaktørregimer. Ved den første perioden satt en eldre redaktør (Garvik, 2020b), mens ved den siste perioden satt en yngre redaktør (Garvik, 2020a), som i tillegg skal ha tatt en form for journalistikkutdanning (Marit Haukom, u.å.). I lederartiklene var det en nedgang i partistøtten til Høyre ved det siste redaktørregimet, noe som muligens kan forklares på mange måter. Eide (2000) hevder at et generasjonsskifte i redaktørrollen kunne dempe partiavhengigheten (s. 221), og dette kan ha vært tilfelle i *Tønsbergs blad* i den siste valgperioden med Haukom som ny redaktør. I tillegg skal journalistikkutdanningen ha vært med på å skape avstand mellom parti og presse (Bastiansen, 2010b, s. 147), noe som taler for at Haukom, med sin utdanning, kan ha prøvd å dempe Høyretendensen i lederartiklene. Det at Haukom hevdet hun meldte seg ut fra Høyre i 1986 (Tønsberg Høyre, 2017), før hun begynte som ansvarlig redaktør, kan være med å underbygge avstanden hun prøvde å ha fra sitt eget parti. Det var imidlertid en nedgang i det Høyre-støttende innholdet i lederne fra 1993 til 1997, så Haukom har tatt noe mer hensyn til

en mer objektiv politisk retning, enn sin eldre forgjenger Larssen. Redaktøren har derimot ansvaret for innholdet i lederen (Roksvold, 1997, s. 16), og indeksverdiene for 1997-perioden taler derfor fortsatt for at hun, som ansvarlig redaktør, har stått inne for publiseringer med et Høyre-sympatiserende innhold i lederartiklene.

Den *funksjonelle* definisjonen trekker fram at avisen må «kontinuerlig(...) gjennom nyheter til et bestemt politisk parti levere eksplisitt, omfattende og fra partiets synspunkt, adekvat støtte.» (NOU 2000:15, s. 114). I lys av dette, kommer flere av elementene i definisjonen til uttrykk på førstesiden. Tabellen viser samlet sett at omtalen av de ulike partier på førstesidene oftest er vinklet *positiv* for de borgerlige partiene Høyre og Frp. Publiseringene viser en «eksplisitt» synliggjøring av Høyre «gjennom nyheter» på førstesiden i begge periodene. I den første valgperioden, i 15 avisutgivelser, er det 9 (positive+nøytrale) Høyre-omtaler før valget. Dette viser en kontinuerlig støtte fra *Tønsbergs blad*, men om det er nok «kontinuitet» ved den siste valgperioden kan stilles spørsmål ved. Det er bare 5 (positive+nøytrale) Høyre-beskrivelser i denne perioden, og den ene nøytrale kommer på samme dag som en positiv. Den positive omtalen til Høyre er dermed synlig i under 1/3 av perioden. Om man derimot ser på de resterende partier, så er støtten enda mindre. Dette sier derfor noe om hvor støtten til avisen ligger, selv om kontinuiteten ikke er like mye til stede i 1997, ligger lojaliteten hos Høyre og borgerlig side – ved begge periodene. Av annonseringer på førstesiden, var det bare Høyre med én i 1993 og med tre i 1997, mens Venstre hadde én samme år. Det var ikke mange annonseringer, men dagen før begge valg ble det annonsert for Høyre. I tillegg hadde avisen ved stortingsvalgene på 1980-tallet en lik tendens med et stort omfang av Høyreannonseringer (Overrein & Madsen, 2020, s. 86). Det faktum at det ikke er annonseringer fra venstresiden ved disse valgperiodene, kan muligens ha flere forklaringer. Likevel må kontinuiteten med annonser for Høyre på førstesiden, gjennom både 80- og 90-tallet, samlet sett kunne regnes som en Høyrestøttende faktor.

Ut ifra disse funn, har jeg vist til flere funksjonelle elementer som kommer fram ved begge perioder. Selv om avisen gjorde seg formelt uavhengig fra Høyre i 1992 (Aviskatalogen, 1992, s. 227), tilsier ikke denne undersøkelsen at det ikke var en funksjonell støtte til Høyre ved valgperiodene. Jeg mener derfor at avisen samlet sett viser «adekvat støtte» til Høyre, og *Tønsbergs blad* kan omtales som en funksjonell partiavis også etter dens formelle partiuavhengighet fra partiet. Overrein (2005) mener at aviser uten *strukturelle* bånd til et parti, fortsatt kan fungere som en partiavis, og dette må forstås som *funksjonelle etterslep* som

best forstås i enkeltpersoners (ofte redaktørers) politiske orientering (s. 48). Jeg har vist til at begge redaktører hadde og har bånd til Høyre, og med bakgrunn i at avisen formelt var uavhengig fra Høyre i 1992, kan man tolke støtten som *funksjonelle etterslep*. Uavhengig om man kaller det det ene eller det andre så befant det seg en lojalitet og støtte til partiet Høyre i *Tønsbergs blad* ved valgperioden 1993 og 1997.

Litteraturliste:

- Aviskatalogen. (1992). *Alfabetisk avisfortegnelse*. Oslo: Norske Avisers Landsforbund
- Bastiansen, H. G. (2009). Lojaliteten som brast. Partipressen i Norge fra senit til fall 1945–2000. *Pressehistoriske skrifter, 2009* (11), 1–494. Hentet 5. februar 2021 fra: <https://www.pressetidsskrift.no/tidsskrift/pressehistoriske-skrifter-nr-11-2009/>
- Bastiansen, H. G. (2010a). Partipressen konsolideres (1920–1940). I R. Ottesen (red.), *Parti, presse og publikum 1880–1945. Norsk presses historie*, bd. 2. Oslo: Universitetsforlaget
- Bastiansen, H. G. (2010b). EF-striden: partipressen for fall. I G. Hjeltnes (red.), *Imperiet vakler 1945-2010. Norsk presses historie*, bd. 3. Oslo: Universitetsforlaget
- Bastiansen, H. G. (2014). Fra konflikt til konsensus?. *Pressehistorisk tidsskrift, 2014* (21), 16–45
- Bastiansen, H. G. (2015). Partipressen. En introduksjon. I Ø. Ihlen, E. Skogerbø & S. Allern (red.), *Makt, medier og politikk. Norsk politisk kommunikasjon*. Oslo: Universitetsforlaget
- Bastiansen, H. G. (2016). Partipressen igjen – Tilsvar til Overrein og Madsen. *Mediehistorisk tidsskrift, 13* (25), 47–53
- Bratberg, Ø. (2018). *Tekstanalyse for samfunnsvitere* (2. utgave). Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Dahl, H. F. (2014). Partipressen i Norge – fra utvikling til avvikling. *Pressehistorisk tidsskrift, 2014* (21), 10–14
- Eide, M. (2000). *Den redigerende makt*. Oslo: Norsk redaktør forening.
- Garvik, O. (2020a, 24. mars). Marit Haukom. Hentet 3. februar 2021 fra: https://snl.no/Marit_Haukom
- Garvik, O. (2020b, 19. mai). Svein Døvle Larssen. Hentet 3. februar 2021 fra: https://snl.no/Svein_D%C3%B8vle_Larssen
- Haukom, M (u.å.). Marti Haukoms Linked-in-profil. Hentet 28.april 2021 fra: <https://no.linkedin.com/in/marit-haukom-9b1259a6>
- Heidar, K. (2013). Norge. I K. Heidar, E. Berntzen & E. Bakke (red.), *Politikk i Europa* (2. utgave, s. 44–55). Oslo: Universitetsforlaget
- Høyer, S. (1995). *Pressen mellom teknologi og samfunn: Norske og internasjonale perspektiver på pressehistorien fra Gutenberg til vår tid*. Oslo: Universitetsforlaget

- Høyre (u.å.). Marit Haukom. Hentet 3. februar 2021 fra:
<https://hoyre.no/personprofiler/marit-haukom/>
- Nordland, A. & Feet, P. J. (2010). Tønsbergs Blad. I I. Flo (red.), *Norske aviser fra A til Å. Norsk presses historie*, bd. 4. Oslo: Universitetsforlaget
- NOU 2000:15. (2000). Politisk interesse ved tusenårsskiftet: Dagspresseutvalgets innstilling. Hentet 5. februar 2021 fra:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2000-15/id376239/>
- NRK (Produsent). (1997). *Partilederspørring – Høyre*. [Partilederspørring]. NRK TV. Hentet 29. april 2021 fra: <https://tv.nrk.no/serie/stortingsvalget-tv/1997/FAKP70500397/avspiller>
- Orgeret, S. K. (2018). leder – avisartikkel. Hentet 23. mars 2021 fra:
https://snl.no/leder_-_avisartikkel
- Ottosen, R., Rolland, A. & Bastiansen, H. G. (2010). Partipressen som økonomisk system. I R. Ottosen (red.), *Parti, presse og publikum 1880–1945. Norsk presses historie*, bd. 2. Oslo: Universitetsforlaget
- Overrein, P. (2005). *Avviklingen av partipressen. En studie av avisen Østlendingen og norske partiavis-historier 1970-2004*. [Hovedfagsoppgave]. NTNU Trondheim
- Overrein, P & Madsen, R. (2016). Partipressens avvikling – årsaker og faser. *Mediehistorisk tidsskrift*, 13 (25), 11–45
- Overrein, P & Madsen, R. (2019). Om partipressens korporative system – et søkelys på seks høyrepresseaviser. *Mediehistorisk tidsskrift*, 16 (31), 53–75
- Overrein, P & Madsen, R. (2020). «– Vi stemmer Høyre i Sandefjord»: Høyreaviser i valgkamp. *Mediehistorisk tidsskrift*, 17 (1), 71–93
- Regjeringen. (u.å.). Gro Harlem Brundtlands tredje regjering. Hentet 1. april 2021 fra:
<https://www.regjeringen.no/no/om-regjeringa/tidligere-regjeringer-og-historie/sok-i-regjeringer-siden-1814/historiske-regjeringer/regjeringer/gro-harlem-brundtlands-tredje-regjering-/id438731/>
- Regjeringen. (2013). Gro Harlem Brundtland. Hentet 1. april 2021 fra:
<https://www.regjeringen.no/no/om-regjeringa/tidligere-regjeringer-og-historie/historiske-artikler/embeter/statsminister-1814-/gro-harlem-brundtland/id463420/>
- Roksvold, T. (1997). Riss av norske avisers sjangerhistorie. I Roksvold, T. (red.), *Avisjangerer over tid*. Fredrikstad: Institutt for journalistikk.

- Haugild, B. S. & Gauslaa, T. (1997). *Vi: en bok om ledere*. Sarpsborg: Institutt for Journalistikk
- SSB. (1994). Stortingsvalget 1993. Norges Offisielle statistikk C170. Oslo: Statistisk sentralbyrå
- SSB. (1998). Stortingsvalget 1997. Norges Offisielle statistikk C478. Oslo: Statistisk sentralbyrå
- Tvedt, A. P. (2019). EU-kampen. Hentet 8. april 2021 fra: <https://snl.no/EU-kampen>
- Tønsberg Høyre. (2017, 24. august). Marit Haukom (65) ny i Høyre og «-en terrier når noe går henne imot». Hentet 3. februar 2021 fra: <https://hoyre.no/tonsberg/aktuelt/marit-haukom-h-en-te/>

Vedlegg:

Alle lederartikler og førstesider i *Tønsbergs blad* i valgperioden før 1993- og 1997-valget er systematisk gått igjennom. Ledere, annonser og omtaler på førstesider som refereres til i teksten, vises her:

Ledere:

- Tønsbergs blad. (31.08.1993). Skolebøker til leie. *Tønsbergs blad, Lederartikkel*, s. 4
- Tønsbergs blad. (01.09.1997). Dianas død. *Tønsbergs blad, Lederartikkel*, s. 4
- Tønsbergs blad. (04.09.1993). Med ryggen til. *Tønsbergs blad, Lederartikkel*, s. 4
- Tønsbergs blad. (08.09.1997). Et tegn. *Tønsbergs blad, Lederartikkel*, s. 4
- Tønsbergs blad. (03.09.1993). Lahnsteins illusjon. *Tønsbergs blad, Lederartikkel*, s. 4
- Tønsbergs blad. (06.09.1997). Fra ille til verre. *Tønsbergs blad, Lederartikkel*, s. 4
- Tønsbergs blad. (13.09.1993). Viktig i Vestfold. *Tønsbergs blad, Lederartikkel*, s. 4
- Tønsbergs blad. (08.09.1993). Mer Høyre-politikk. *Tønsbergs blad, Lederartikkel*, s. 4
- Tønsbergs blad. (09.09.1993). Nei til sosialismen. *Tønsbergs blad, Lederartikkel*, s. 4
- Tønsbergs blad. (15.09.1997). Det er tid for regjeringsskifte. *Tønsbergs blad, Lederartikkel*, s. 4

Partiannonser førstesider:

- Tønsbergs blad. (11.09.1993). Høyreannonse. *Tønsbergs blad, Førsteside*, s. 1
- Tønsbergs blad. (04.09.1997). To Høyreannonser. *Tønsbergs blad, Førsteside*, s. 1
- Tønsbergs blad. (13.09.1997). Annonse Venstre og Høyre. *Tønsbergs blad, Førsteside*, s. 1

Partiomtaler førstesiden:

- Tønsbergs blad. (28.08.1993). Tungt for SV og Sp. *Tønsbergs blad, Førsteside*, s. 1
- Tønsbergs blad. (30.08.1993). Skattesmell for boligeiere. *Tønsbergs blad, Førsteside*, s. 1
- Tønsbergs blad. (01.09.1997). Kong Carl fylte torvet. *Tønsbergs blad, Førsteside*, s. 1
- Tønsbergs blad. (10.09.1997). Nye hovedveier snarest. *Tønsbergs blad, Førsteside*, s. 1